

25.06.2009

Vystúpenie podpredsedu vlády SR D. Čaploviča pri príležitosti prevzatia predsedníctva v programe Dekáda 2005 – 2015 v Belehrade

Vážený pán podpredseda vlády Srbskej republiky, milý priateľ, vážený pán minister, vážení prítomní, priatelia,

Rómovia, národ, hrdý národ, ktorému zobrali v mnohých štátoch identitu, Rómovia, ktorí nemajú svoj štát a putovali za svojim šťastím vekmi, deti vetra, spevu a radosti. Slovenská republika podpisom deklarácie v programe Dekáda inklúzie Rómov v Sofii 2005 sa spojila s inými štátmi, spojila svoje sily v rámci Európy s cieľom riešiť kritickú situáciu Rómov, v súvekom svete, na začiatku 21. storočia. Týmto sme sa zaviazali, postupne vytvárať podmienky, odstraňovať diskrimináciu a neprijateľné rozdiely medzi Rómami a majoritnou spoločnosťou. Týmto sme vykročili na cestu, dlhú cestu a podali svoju ruku tým, čo ju potrebujú. Pretože, ako vraví havajské príslovie: Napriek tomu, že sme každý jeden iný, všetci sme ľudia.

Vážení prítomní,

slovenské predsedníctvo sa rozhodlo výraznejšie vnášať národné skúsenosti do riešenia začleňovania rómskej populácie v rámci Európy. Sme tu práve preto. Som presvedčený, že v mnohých oblastiach riešenia situácie Rómov, môže byť Slovenská republika pozitívnym vzorom, pre ostatné štáty v rámci Dekády inklúzie Rómov. Kladné hodnotenia v rámci Charty menšinových jazykov, priznanie statusu národnostnej menšiny pre Rómov, kodifikovanie a následná štandardizácia rómskeho jazyka, možnosť vykonať štátnu skúšku z rómskeho jazyka, zriadenie škôl na princípe spolužitia, ako napríklad stredná umelecká škola a gymnázia, stredné odborné školy s úplným stredoškolským zameraním, jediné rómske divadlo v strednej Európe, oddelenia s vyučovaním rómskeho jazyka a histórie na dvoch verejnoprávnych univerzitách, prijatie novely antidiskriminačného zákona či iniciatíva posilniť slovenskú legislatívu o zavedenie povinnej predškolskej výchovy v SR – pre päťročné deti a pre deti so sociálne a zdravotne znevýhodneného prostredia od 4 rokov, to sú skutky a rozhodnutia, ktoré majú pomôcť, sú našim príspevkom pre vytváranie šance pre každého.

Milí priatelia,

dovoľujem si, aj na tomto fóre, vyjadriť názor, že súčasná destabilizácia a hodnotová dezorientácia Rómov, ustavičný spor v rámci európskej spoločnosti, ktorý sa týka identity Rómov de jure a identity de facto, je prejavom neschopnosti hľadať a napokon zaujať spoločné stanovisko k procesu formovania všestranného života Rómov. Tak v rámci samotnej rómskej národnostnej menšiny, ako aj v prostredí majoritnej spoločnosti, čo vedie k ustavičnej roztrieštenosti a hľadaním identity. Práve to vedie vládu Slovenskej republiky k otvoreniu medzinárodného dialógu o identite Rómov v Európe i vo svete. To vedie nás, nebát si klásť odvážne otázky a pozeráť sa na svet len cez ružové okuliare. Súvisí to so zlyhávaním zapojenia sa Rómov do slovenskej spoločnosti, ale taktiež do spoločností ostatných štátov, kde žijú. Z tohto dôvodu, konkrétnej, ešte pretrvávajúcej exklúzie Rómov a predovšetkým neoliberalnými teóriami a experimentami deformovaného sociálneho vývoja v európskej spoločnosti, Rómovia systematicky prichádzajú o intelektuálnu elitu, ktorá sa jednoznačne hlási k Rómom. Preto chcem, ako národný koordinátor slovenského predsedníctva posilniť

emancipačný proces vo vnútri samotnej rómskej národnostnej menšiny a postupne eliminovať averziu väčšinovej spoločnosti voči rómskej národnostnej menšine. Žiada si to ústretové kroky oboch strán. Osobitne v oblasti globálnej finančnej a hospodárskej krízy, keď sa hľadajú zodpovední za súčasný vývoj, často najmä medzi rôznymi menšinami.

Dámy a páni,

vláda SR vníma, ako dlhodobé a aktuálne, aj problémy, ktoré súvisia so špeciálnymi školami. Veľmi často sú, niekedy oprávnené spájané so segregáciou rómskej národnostnej menšiny. Uvedomujeme si aj narastajúci extrémizmus a prežívanie stereotypného videnia, jedného zo zdrojov pre diskrimináciu. Preto, v snahe odstraňovať diskrimináciu v európskej spoločnosti sa Slovenská republika rozhodla podporiť myšlienku boja proti extrémizmu a prezentovať svoj jasný postoj k presadzovaniu nulovej tolerancii k akýmkoľvek rasistickým, či xenofóbnym prejavom. Vláda SR považuje za potrebné posilniť aktivity boja za ľudské práva, rovnako ako aj podporiť iniciatívy presadzovania tolerancie a solidarity, aj prostredníctvom Akčného plánu boja proti akýmkoľvek formám intolerancie. Vláda SR sa rozhodla v rámci predsedníctva v programe: Dekáda inklúzie Rómov, otvoriť medzinárodný dialóg na túto tému, práve prostredníctvom medzinárodnej konferencie na najvyššej úrovni s názvom: „Hrozba extrémizmu- ako ďalej?“. Budem veľmi rád, ak sa v roku nášho predsedníctva otvorí diskusia, dialóg o príčinách, dôsledkov a riešenia narastajúceho extrémizmu, ale aj o pretrvávajúcej segregácii Rómov v európskej spoločnosti. Chceme však diskutovať nielen o právach, ale aj o povinnostiach, o zodpovednosti. Budem sa tešiť, ak prídu odborníci a kompetentní zástupcovia reprezentujúci národnú úroveň jednotlivých štátov, začlenených do programu Dekáda inklúzie Rómov s konkrétnymi pozitívnymi modelmi riešenia. Chceme zohľadňovať podmienky a potreby slovenskej spoločnosti a následne implementovať nové príklady, úspešné projekty a modely aj na území SR.

Vážení prítomní,

pre naplnenie zlepšenia podmienok života Rómov, tohto náročného a dlhodobého cieľa, sa snažíme využiť okrem finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu, aj zdroje fondov Európskej únie. Vieme, že je to beh na dlhé trate. Ale rozhodli sme sa ísť touto cestou, ako jediný štát EÚ, kde žijú Rómovia. Chceme byť príkladom, komplexného využitia finančných zdrojov a kráčať k synergickému efektu.

V súčasnom programovom období (2007 – 2013) sme zosilnili financovanie s prihliadaním na potreby Rómov v rámci čerpania fondov Európskej únie. Finančné prostriedky Európskeho sociálneho fondu, Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Kohézneho fondu sa v Slovenskej republike čerpajú v rámci 11 operačných programov. Tieto majú zadané 4 horizontálne priority. Marginalizované rómske komunity predstavujú jednu z nich! V rámci operačných programov sú zadané špeciálne priority zamerané výlučne na potreby marginalizovaných rómskych komunít. Projekty predkladané v rámci týchto opatrení riešia problémy rómskych spoluobčanov, sú úzko zamerané na konkrétnu oblasť. Pokiaľ sa má zvýšiť ich životná úroveň, je potrebné súčasne riešiť problémy zasahujúce do viacerých oblastí, ako sú napríklad bývanie, vzdelávanie, zdravotníctvo, zamestnanosť, životné prostredie. Z tohto dôvodu v súčasnosti na Slovensku pilotne odskúšavame implementáciu tzv. Komplexného prístupu, do ktorého je zahrnutých 6 z 11 operačných programov. Na tento účel je v rámci štrukturálnych fondov alokovaných 200 miliónov Euro, navyše sú tu ešte verejné zdroje a zdroje regionálnych samospráv, obecných a miestnych samospráv, kde žijú Rómovia – najmä v Prešovskom, Košickom a Banskobystrickom kraji – do spoločného

projektu: Cesta.

Dámy a páni,

je pre mňa veľkou ct'ou viesť predsedníctvo spoločenstva štátov zapojených do problematiky riešenia začleňovania Rómov do modernej spoločnosti 21. storočia. V spolupráci s celým zastúpením členských štátov Dekády, s jej sekretariátom, sa budem snažiť vytvoriť aktívny, živý a prínosný predsednícky rok 2009 – 2010. Príkladný, inšpiratívny, ľudský a solidárny s tými čo sú na okraji spoločnosti. Dvere na Slovensku máte otvorené, sme na spoločnej lodi, len spoločne môžeme viac dokázať. Navzájom sa počúvať, vnímať, pozitívne príklady realizovať. Pre tých, čo to najviac potrebujú.

Ďakujem Vám za pozornosť a želám Vám úspešný priebeh podujatia.